21

8312

Robert Francheville

Passa la Ronda

(Le chemin de la Ronde)

Faura

Drama en un acte y dos quadros

Imprempta de Baxarias - Alt de Sant Pere, 17, interior

Barcelona 1912

21

PASSA LA RONDA

Robert Francheville

PASSA LA RONDA

Le chemin de la Ronde

Drama en un acte y dos quadros

Traducció Catalana per
Francesc Faura Pina

Queda prohibida tota reproducció, traducció y representació sens permís del traductor.

La Societat de Autores Españoles, es la encarregada de cobrar els drets.

Queda fet el dipósit que marca la lley.

BARTOMEU BAXARÍAS
EDITOR : : Alt Sant Pere, 17
BARCELONA : : : : : 1912

PREFACI

Vet-aquí un dramet realista, segons la forma brutal y breu dels innovadors. S'el podría anomenar *La por d'esser arrestat.* Tota la tontería estúpida, tot l'egoisme fersètec del soldat que's posa en escena, se trova soperbament per tots els quarters del món; he tingut ocasió d'estudiar aquest caràcter en alguns pagesos qu' he tractat essent soldat.

En quant a Marguerida—qui no la coneix,— es un esperit sentimental, atapaít de idilisme d'una literatura de noveleta. S'ha roçat amb totes les gents del món, ha llegit quaranta vegades *La Dama de les Camelies*—es una suposició,—y quaranta vegades ha plorat de sentiment pensant en Marguerida Gautier.

Es amb un profond sentiment de pietat que he intentat dibuixar—en termes grellers, però esplícits,—l'angoixa terrible de la pobra jove histèrica, afollada per la solitut del presiri, arrivant al paroxisme de una febre dolorosa. Hi ha aquí quelcòm de terriblement humà, un problema crudel, del que mai cap filòsop n'ha tingut esment. Els presiris, per comfortables e higiènics que siguin, arrivaran un jorn a donar integrament TOT lo que es necessari a la vida?... Greu y delicada qüestió que el Progrés no sabrà potser resoldre, combatut per les odioses y ridícoles hipocresíes que l'entornen.

611655

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/passalarondadram16921fran

Personatges

Torrents
El capità
Un soldat de guarda
Marguerida

DECORAT

Angol de l'edifici de una presó de provincies. A la dreta el mur interior fent sortida, ocupa diagonalment un ters de l'escena y se replega amb angol agut en els bastidors, deixant al segon terme a la dreta un pas practicable entre aquest y el mur del fons. A la punta del àngol un fanal amb llum d'oli mitj apagat.

Al fons, el mur de la part exterior, més alt qu'els altres, formàn cap a l'esquerra una colsada ampie, y baixa obliquament fins al primer terme plà de l'esquerra. Allà fa un segon pas, sempre cap a l'esquerra, reprenent la seva direcció longitudinal, y se continua cap el cos de guardia. Es la única sortida pera passar la ronda. La de la dreta no te sortida. Per sobre la paret del mur del fons se veuen els arbres y les plantes que s'enfilen pel meteix. Mé un campanar, y teulades que brillen al clar de llun La llum ve de l'esquerra, e inonda tota la part dret de l'escena.

ESCENA PRIMERA

TORRENTS, *sol*

Al aixecarse 'l teló el soldat se passeja amb pas mandrós, el fusell a l'espatlla. Se passeja d'esma per devant de la garita, xiulant entre dents el toc de corneta dels llancers.

Torrents. (*Amb accent apagesat*). Déu meu!.. Fa xafagor! (*Se tira el kepis enderrera*). Uf! Segurament que demà farà mal temps!... Els presoners deuhen babejar de gust dormint en els calaboços. (*Dona alguns passos, després descansa el fusell*). Ah!... Que no se m'oblidi de carregar el fusell; aquest matí a l'ordre ho han tornat a repetir, es per por d'alguna escapatoria nocturna, pera disparar sobre 'ls clients que tinguessin els peus lleugers... (*Tot parlant posa un cartutxo al fusell y tanca la recàmara*). Ja està... are estic preparat. (*Se torna a posar l'arma a la espatlla y reprèn el passeig, xiulant baixet els tocs de cavallería, que interrompeix a vegades per badallar. Després mira al cel*). Quina lluna més hermosa! El pavelló de les dònes es tan clar com de dia. Déu meu! Déu meu! Que ni deuhen haver de rondinaires!... Ah, Déu, quin convent!... (*Riu dels seus pensaments desbaratats. Pausa*). Oh, y es extrany, se les sent dormir!... y tenen la sòn tan dolça com les criaturetes pacífiques. Se diría qu'es la casa que respira. (*Escoltant*). Si, solzament n'hi ha una que ronca... Una vella! (*Toquen dos quarts*

en un rellotge proper). Dos quarts de dues, ja fa vinticinc minuts que soc aquí... Lo que resta encare!

Mira el seu rellotge, li dona corda, agafa el fusell, que havía deixat apoyat a la paret, y dona alguns passos, xiulant sempre el mateix toc de cornetes. En aquest moment un cap de dòna, cobert amb un mocador blanc, surt bastant de l'ombra per sobre la cresta del mur interior, a la dreta. Observa a Torrents un instant, abans de decidirse a cridarlo.

ESCENA II

TORRENTS, MARGUERIDA, *dalt del mur*

Marguerida. *(Tendrament).* Pst!... eh!... Hermós!...

Torrents. *(Amb sobresalt).* Quí crida?... quí viu?...

Marguerida. Chist!... Calla, imbècil!... No te'm menjaré...

Torrents. *(Posantse a la defensiva).* Qui sou?

Marguerida. Soc una bona noya; no t'espantis, maco...

Torrents. Y què voleu?

Marguerida. Rès!

Torrents. Doncs, apa, fòra d'aquí!

Marguerida. Oh! jo, jo... Per què tens pór?... Abaixa el fusell, no vull pas escaparme...

Torrents. Doncs, per què heu sortit?

Margarida. Per respirar un xic l'aire pur! M'ofego a la cel·la y no puc dormir tota sola. (*Fent un gran sospir*). La nit m'apenal...

Torrents. Això no es feina meva... Aneusen, no vull que m'arrestin per culpa vostra.

Margarida. Oh, si no es més que per això, no tinguis por! No vé may ningú; es com si estessim en familia aquí.

Torrents. (*Incrèdul*). Si?... No'n caldría d'altre que vinguessin!...

Margarida. ...Y ademés, puc estar ben tranquila: el quefe de guarda està enamorat de mí...

Torrents. Això no es cap rahó.

Margarida. Que no?... L'altre dia va donarme una taronja. Sempre 'm fa l'ullet. Perque, sabs, no es per alabarme, peró soc guapota...

Torrents. (*Movent el cap*). Si... no dic que no... peró enfi...

Margarida. Y ademés, tinc qualitat y quantitat!... no soc grollera!

Torrents. De debó?

Margarida. De debó!... Per què rius ara? (*Torrents riu a grans riallades*). Què rius? No posis aquesta cara, bestiot!... Apropat, qu'estarém junts.

Torrents. (*Dubtant*). Y si'ns senten?

Margarida. Què tems? Tots dormen.

Torrents. Hum!... No es gaire prudent, no't creguis.

Margarida. Covart!... Apropat, home... Apa!

Torrents. (*Cedint*). Bé... Peró sobretot no fassis soroll.

Marguerida. No't dic que no t'espantis!

Torrents. Y desconfía, tu també.

Marguerida. Si, si... Apròpat que't pugui veure, que't parli... Vina. (*Torrents s'apropa al mur*). Més a la vora... Més... Aixís!... Al menys podém veurens...

Torrents. No fassis bro...

Marguerida. (*Trayent el cos enfòra del mur per veurer millor*). Si... Ja't veig molt bé... Aixeca el cap. (*Torrents obeheix*). Ets ros... amb els ulls... si, els ulls blaus... Un bigotet... No es això?

Torrents. Si, es veritat.

Marguerida. Y jo?... Còm soc? De quin color sont els meus cabells?

Torrents. (*Després d'haverla mirat un moment*). Rossos?

Marguerida. No.

Torrents. Negres?

Marguerida. Si, has acertat... soc bruna... Tu deus preferir les rosses, veritat?

Torrents. Oh, no! Això depènt...

Marguerida. Ah! (*Pausa*). Digas, maco.

Torrents. Què?

Marguerida. Còm te dius?

Torrents. Torrents.

Marguerida. Torrents!... Esbonic Torrents. Jo'm dic Marguerida... No soc d'aquí, soc de Sajoliua, prop de l'Ebre. Saps ont es?

Torrents. No.

Marguerida. Ets d'algún poble, tú?

Torrents. Si, soc ampurdanès.

Marguerida. Y quin es el teu ofici?

Torrents. Moliner.

Marguerida. Ah! Jo feya de dòna de mon... Solzament que m'empresonaren per haver mort a una perduda que m'havía près al meu amic... Per això soc aquí.

Torrents. (*Una mica esferehit*). Ah!... Vos... Vos haveu fet un crim?

Marguerida. Si... no es broma!... Que t'extranya?

Torrents. No, peró... ho diheu aixís... de aquesta manera.

Marguerida. Y què?... No es pas deshonrós! Perque'm prenía el meu aimant.

Torrents. Diable!... no més que per gelosía.

Marguerida. Oh, no fou per gelosía!... Més que tot fou per amor propri. No m'agrada que'm prenguin per una tonta... Mes, essent com jo era una dòna elegant y molt aixerida... amb uns baixos... Feya els cafès...

Torrents. Portaveu sombrero?

Marguerida. Já ho crec... sombrero!... Un sombrero de plomes, y guants y tot.

Torrents. (*Subjugat*). Noi!

Marguerida. Ademés, me relacionava amb gent d'importancia, comerciants, fa...

Torrents. Fins sargents reenganxats?

Marguerida. Mellor que això: comerciants de cavalls! En resum: puc dir que tothom de una mica d'importancia d'aquí ha pujat a casa meva... els conec a tots. (*Pausa*). Això no priva de que ara'm vegi en un presiri sens que ningú trevalli per trèuremen... Ja ho veus, eh?, que'n son d'egoistes y malvats tots aquests galifardeus!

Torrents. (*Veyent qu' ella alsa la veu*). Chut!

Marguerida. (*Més fort*). Quina colla de miserables!

Torrents. (*Fentli senyes pera que abaixi la veu*). No fassis tan soroll, que'ns sentiràn

Marguerida. (*Baixant la veu*). Ah! es que fa tants y tants dies que no he dit un mot; avuy es la primera vegada que puc dir, a la fí, lo que passa en mon cor, a algú que m'escoltí! Això es lo que m'excita un xic, comprents?...

Torrents. Precisament per això es preferible parlar d'altres coses...

Marguerida. Com vulguis... mentres parlis. (*Pausa llarga. Marguerida sospira, se passa la mà pel front, se redressa y prova de pendrer una determinació pera cambiar de conversa*). Y què?... Que's lo que fas aquí!.. hi pases hores?

Torrents. Per força.

Marguerida. Fas cara de no distreuret gaire, tú tampoc.

Torrents. Ah! no... Es una feina empipadora... Sortosament qu'aviat acabarè.

Marguerida. Y jo també, me mancan doscents deu dies...

Torrents. A mi demà al matí m'en mancaràn cent nou.

Marguerida. Qu'estàs de sort!

Torrents. Sort? tu ho creus?... Quant se fan maniobras tot el dia, creu que sembla que un dia siguin dos.

Marguerida. (*Amb veu dolorosa*). Y jo?... Creus qu'es divertit aquí?... Ah! desgraciades! Trevallar tot el día sens dir un mot! veures vigilada del matí al vespre! Engorjarse pera no morir de fam un ranxo que't fa fàstic... Y ademés d'això no dormir!... o tenir que dormir com una bestioleta, tota sola!

Torrents. Qui t'en priva de dormir?

Marguerida. Qui m'en priva?... Que ho se jo?... O potser ho se massa! Veus qu'es hermosa aquesta nit, en que l'aire es tebi y el cel sens núvols?... Sents cantar el rossinyol en el parc del palau del bisbat?... Sents passar la olor de les acacies y la frescor de la rosada dels jardins mullats?... Doncs be, es tot això qu'em priva de dormir... Comprens, es tot això...

Torrents. Bah!... cabories.

Marguerida. Si, cabories!... Cabories que'm tenen plé el cap y el cor y me donan la frisança de una burra sense saber si sofreixo, o bé si es al contrari!... No't passa mai a tú?...

Torrents. Què?

Marguerida. Tenir aquestes idees.

Torrents. No ho se jo! Devegades estic trist.. Llavors ploro... Pero. . es el meteix.

Marguerida. Y quant estás de guardia, a la nit, al clar de lluna .. en qué penses?

Torrents. En... en res .. en l'ejercit... amb esser cabo...

Marguerida. Ah! que'n tens de sort de no pensar res!... Jo no puc estar de pensar sempre amb una pila de coses que'm donan febre... Y ja puc revolcarme pel llit per adormirme, es inútil!... Y no penso mes que en aquesta hora, hi ha molta gent que dormen en parella... y que jo, estic sola!... Y tinc gelos, no creguis!... Compto les hores que passan, miro la lluna que entra per ma cel-da, y escolto al empleat que fa la ronda! .. Y pera calmarme, me mossego els braços, fins a ferme sang...

Torrents. *(Torbat).* De vritat?

Marguerida. *(Amb exaltació creixent)* Què creus?... Trovarse sola a dos passos de la vida, quant l'oreig de la nit ens aporta la alegría, les cançons y les caricies, que voldrían agafar!.. Estar sola entre quatre murs, quant se sent a fora com les flors se clouen, les poncelles esclaten y els cors s'omplen de amor!... Tenir vinticinc anys y estarse allà tota sola!... Oh! no!... Estic malalta... a la fi... es espantós... Tu no'n tens una idea.

Torrents. (*Després d'uua pausa*). Fà molt temps qu'ets aquí?

Marguerida. Dos anys!... Dos anys que no he vist una cara simpàtica: que no he sentit una paraula de tendresa!... Dos anys que no he abraçat a ningú!... Ah! jo crec que donaría deu anys de la meva vida, per esser solzament apallissada, pero apallissada, allà, (*senyalant fora l'edifidi*) a cops de puny y de fuet!... Ah! que fora feliç de pogué rebre una bona palliça, de mà de mestre, tenir la pell estripada y desangrarme de tota la sang dolenta!... Me semblaría una joya, esser tractada brutalment com te dic!...

Torrents. Ah! be... si no't mancan les forçes pera resistirho no ets pas exigenta.

Marguerida. Al contrari, me sobren!... Quant un se casa, no's fà càrrec de res!... Les caricies son lassas, no tenen gust de res, arrives a oblidarles a la fi... Mentres que una bofetada, una puntada de peu, això't remou y t'encen la sang. Aquesta es la verdadera caricia que fa sentir a les dones com jo!...

Torrents. Ja es posible, ja, a pesar de tot!... Si, si, si... (*Després de reflexionar*). Es com si diguessim els meus peus!...

Marguerida. Els teus peus?...

Torrents. Si, els meus peus!... No es a força de caminar que se han endurit com si fossin de cuiro?... Que son insensibles al dolor y a tot!... Doncs be, son lo mateix que tú, endurits... blindats!...

Marguerida. (*Amb somris*). Absolutament.. Sí, tens rahò! No es equivocat! Solzament que are, fem una soposició de que restas dos anys sense donar un pas; s'et tornarien sensibles y delicats, no es vritat? això se comprenl... Vetaquí perque no puc aclucar els ulls les nits del estiu...

Torrents. Y es per això que les passes totes passejante per sobre els meus?

Marguerida. Oh! no... totes no... Una o dues vegades per setmana, quant se que està de servici en Poc... Perque no fa may la ronda entre dotze y quatre de la nit: Està roncant tot aquest temps en el catre... A pesar de que no podría sentirme, es sort com una campana, y la meva cel-la es la darrera del corredor prop de l'escala... He trobat la manera d'obrir la porta y ja ho veus, ho aprofito: generalment baixo fins al pati, m'ajasso a terra y esguardo les estrelles... Això no fa mal a ningú y me fa un gran be a mí!...

Torrents. Y sempre vens a fer la xarrada amb el que està de guarda?

Marguerida. No, no m'havía atrevit may encare: es la primera vegada... Pero estava tant excitada aquest vespre, que tenía necessitat de parlar amb algú y de sentir una veu humana... Això tenía mes força que jo! Perxò m'he enfilat en el terrat dels safretxos y t'he cridat.

Torrents. No es gens prudent lo que fas!...

Tinc un cartutxo posat en el fusell; y t'el hauría ben pogut disparar sobre teu...

Marguerida. Es la consigna?

Torrents. Si, es la consigna... Se té que disparar sobre tot el que intenti saltar el mur. Trobo be que surtis a pendrer la fresca, pero creume t'exposes la pell... no ho duptis...

Marguerida. Ah! mellor... Tant se m'endona la vida. (*Rabiosament*). Hi ha moments que voldría que m'arranquessin la pell a troços, com els anuncis mal enganxats en les parets que's desenganxan de dalt y de estripan fins a baix...

Torrents. (*Estranyat*). Per què?

Marguerida. (*Amb desplicencia*). Per res... Per divertirme...

Torrents. (*Després d'una pausa*). Ja ets ben original y ben estranya!...

Marguerida. Si? y què es lo que't fa dir això?

Torrents. Tots aquets contes y xarrameques...

Marguerida. Si estessis com jo, tancat tot sol, per espai de dos anys, tindries les mateixes xarrameques y les trovaries naturals.

Torrents. No dic que no. Sobretot quant s'està acostumat a divertirse y fer xibarri... Pero, en fi, no t'amoinis! T'excites massa!.. Ja acabaràs un día o altre!

Marguerida. Si, dintre set mesos... D'aquí a llavors hi ha temps de tenir els cavells blancs!... Oh el día que surtí d'aquí... me llençare a la vida fins a reventar, paraula.

Torrents. Y jo doncs... quant donguin la llicencia als que som soldats vells, no aban-

donarè la borratxera en vuit dies!... No sempre es festa, vritat?

Marguerida. Vritat!... quant s'es jove, s'ha d'aprofitar.

Torrents Ja! ja!... Llavors beuré vi vell!... y fumaré tabaco fi!... y podrém cridar y fer escàndol sense perill de que el sargent te fassi dormir al calabós, que't donguin puntades de peu! ja! ja! ja! Depressa la llicencia...

Marguerida. Y la teva promesa? digues... estarà contenta?

Torrents. Segurament.

Marguerida. Me jugaría qualsevol cosa que l'aniràs a veurer desseguida! No s'enfadarà llavors?

Torrents. Es clar que no.

Marguerida. Qu'es hermós estimarse... Veus es lo únic vritat! Això cura totes les penes y totes les malalties... (*Pausa*). Ja l'estimes força al menys.

Torrents. Si l'estimo molt.

Marguerida. Y ella?

Torrents. Ella també!

Marguerida. *(Somniadora).* Es lo únic que es vritat.. Y de qué fà?... com se diu?

Torrents. Que t'interessa?

Marguerida. Oh! si!... Explícamo tot, digues .. es de la vida, de la llivertat, del amor... Parlamen que t'escolto .. Com l'has coneguda?... Que hi dius?... El seu nom? diguem el seu nom.

Torrents. La Lluisa.

Marguerida. Ah!... Y es gentil?... La veus sovint?...

Torrents. No. Are està servint a Barcelona, fa tres mesos que no l'he vista.

Marguerida. Tres mesos... fa molt. No deus oblidarla may vritat?

Torrents. Això depent... Passo a vegades quinze, dies sense pensarhi... Després tot d'una, un vespre... no sé... me ve com un pes a l'estómac, no menjo, me poso trist y no soc bó ni pels gossos. Y llavors... penso amb ella y l'anyoro, fins que vaig a trovar una bagassa y m'hi rebejo com un porc, una purga casi!...

Marguerida. Pobre noi! saps que es això? Que necessites amor tu també

Torrents. *(Molt baix)* Si.

Marguerida. No ets sol... (*pausa*) Oh! quina xafagor, Deu meu, aquesta nit... Una s'ofega (*Sospira. Toquen tres quarts del rellotge proper*) Qué toquen ara? Saps quina hora es?

Torrents. Tres quarts de dugues.

Marguerida. (*Calculant*) Tres quarts de dugues... les tres... Encare tinc al menys cinc quarts per mi... Y tu a quina hora tens el rellevo?

Torrents. A las tres.

Marguerida. Ah! (*Pausa. Dupta un instant, després baixant la veu*). Escolta.

Torrents. Què?

Marguerida. Vols que baixi?

Torrents. Ahont?

Marguerida. Aqui al costat teu?

Torrents. Ah! no... No fassis bromes!

Marguerida. Per què?

Torrents. Perque no vui que m'enviin a un presiri... No, no, no.

Marguerida. Qu'ets tonto... si no hi hà perill...

Torrents. No? Y si hi hà una ronda?

Marguerida. No'n fan mai cap aquí.

Torrents. No ho saps tu.

Marguerida. Si home si que ho se... Ja conec la gavia després de tant temps... Apa, ho vols?

Torrents. No!

Marguerida. Tonto apa!... No ets gents condescendent, tu.

Torrents. Be... que vols que hi fassi jo?

Marguerida. Te creia mes aixerit... Ningú diria qu'ets soldat vell, sembles un quinto...

Torrents. Y ademés com ho faríes per baixar No tens escala.

Marguerida. Tinc una corda... ja veuràs qu'es senzill...

Torrents. No! no ho provis...

Marguerida. Deixem venir, t'ho prego... No mes que dos minuts... M'abraças ben fort y torno a pujar, t'ho juro.

Torrents. No!. . no!... no m'en fío!...

Marguerida. (*ab energía*) Sí! sí! ho vull!... vull veure el color dels teus ulls, vull respirar ta flaire, ho sents? ho vull y ho faré.

Torrents. Pero es folla aquesta dòna, vol compromètem a ben segú.

Marguerida. (*dreta en la cresta del mur*) Ets un cobart, un cobart... No tens sang a les venes... Tens por de mi!...

Torrents. No! tinc por de la consigna.

Marguerida. (*Burlantsen*) La teva consigna? ja! ja!... Es de ferme venir al teu costat!

atrèurem! allargarme els braços!... Aquesta es la teva consigna verdadera! Sento com t'apropes a mi a pesar teu.

Torrents. Això no es vritat.

Marguerida. Si home, tens febre... Ta gorja es seca y ta veu ronca... T'he encomanat ma follía... Y ja pots dir «No» jo sento «Si»...

Torrents. *(Anguniós)* Oh! vesten!...

Marguerida. Vina, home, dolentot. Vina y óbrem els braços: baixo.

(Li ensenya la corda)

Torrents. T'ho privo... sents?

Marguerida. Baixo!

Torrents. *(Amenassantla)* Deu de Deu... Si passes el mur te mato.

Marguerida. *(Burlantsen)* Mellor... Ja m'agradaría. No gosava a demanartho... ja, ja, ja ja.

Torrents. Ten compte. Tinc un cartuxo al fusell; mira que no responc de rès...

Marguerida. *(Tirant la corda)* Tant se m'endona. Baixo.

Torrents. *(Cambiant de tó)* Oh! no t'ho prego es tonto això... Vesten!... sigas amable. que vols que m'envíin a presiri? Vesten a dormir tranquilament, creume, valdrà més. *(Pausa. Marguerida s'obstina a subjectar la corda dalt del mur. Torrents la contempla un instant)* Oh!... Y ademés, m'en vaig... Te deixo... fes lo que vulguis... si't fas pescar, pitjor per tú, tú ho hauràs volgut... Tant se m'endona.

Marguerida. *(Tranquilament)* A mi també.

(Torrents desapareix pel segón Passadis a la dreta).

ESCENA III

MARGUERIDA (*sola*)

Prova la resistencia de la corda y se possa a la cresta del mur.

Marguerida. (*ab to irònic*). Ah! te faig por? fuges?... ja! ja! ja! Que son besties els homes... (*escorrentse per la corda*) Pero qu'es pagès! que tonto!... Se creu que no l'atraparé. (*Salta a terra*) Are... Ah! el cap me roda. (*Dona algunes passes, tambalejantse, porta les mans a la gorja y se descorda de una estrabada el coll del vestit*). Aixís, força aire... Y al diable el mocador de presiri! (*Ab una emoció que la fa riurer y plorar a l'hora, se treu el mocador del cap, s'en serveix pera aixugarse els ulls y el llença*) Ah! Dos anys de solitut y miseria!... Un minut ho esborrarà tot... Ja! ja! ja! Soc boija, soc boija...

Surt corrent per el costat que ha sortit Torrents.

TELÓ

QUADRO SEGÓN

La meteixa decoració de l'altre quadro. Al aixecarse el teló Torrents està sentat al extrem de la garita; el seu fusell està apoiat al mur; el kepis ha rodat per terra. Marguerida, sentada als seus peus, està mitg caiguda en sos genolls, amb una actitut amorosa y lassa. Una pausa.

ESCENA PRIMERA

TORRENTS *y* MARGUERIDA

Torrents. (*ajopintse cap an ella.*) Y què?... No dius rè?

Marguerida. Què vols que't digui?... S'està tant bé aquí, tots dos... No hi ha necessitat de parlar per compèndrers.

Torrents. Aixís ja t'has aconsolat quelcòm?

Marguerida. Sil sil... soc ditxosa. No ho oblidaré mai.

Torrents. Jo tampoc.

Pausa.

Marguerida. (*Parlant com en un somni*). Tota la pena de la vida passada s'ha esborrat are... Y estic com una verge que ha gosat. Se diría que recomenço a viure, perque tú m'has fet sentir quelcòm de nou y d'imprevist, que m'ha fet palpitar per tú d'emoció y d'alegria... Mirem... Me sembla que tú ets el primer.

Torrents. (*Rient*). De deból... N'obstant...

Marguerida. Oh! si es evident!.. He disfrutat moltísim. Hi hà homes a qui he cregut estimar perque no'm feien l'escrupol dels altres... Però tots aquests no conten! S'els dona just per lo que paguen, sens ni mirarlos y acabat ni t'en recordes... Es l'ofici, l' arrastrat ofici que no te rès de semblant amb l'amor!... Perxò tú... a tú t'estimo. (*Mirantli fixament els ulls*). No'm creus?

Torrents. Si.

Marguerida. Mira com son fràgils mes mans dins les teves... Podríes aixafarles, cloentles un xic... Pròveu.

Torrents. Per què?... Te farè mal!...

Marguerida No hi fa rès, estreny (*Torrents li estreny una mà. Ella somriu mossegantse els llavis y acaba per llensar un petit crit*) Ay!... (*Sacsejant la má*). Veig que tens bon cor!...

Torrents. (*Rient.*) Tu ho has volgut!

Marguerida. Oh! si no'm queixo!... Es tan hermós tenir força!... Es necessari que sofreixi un xic, pera saber la teva de força!... (*Amb admiració*). Es hermós esser com tú un jove sapat, robust. Els teus pares no varen estalviar rès, sabs...

Torrents. Es lo que's necessita...

Marguerida. Y ademés no se lo que tens que m'atreus a pesar meu... Voldría tenirte sempre entre mos brasos, per que en tú se respira una sentor de joventut.

Torrents. Es del meu vestit aquesta sentor.

Marguerida. (*Rient*). Qu'ets tonto!... Escolta a l'orella...

Torrents. Què?

Marguerida. T'estimo, m'estimes tú?

Torrents. Si.

Marguerida. De debó?

Torrents. De debó!

Marguerida. Doncs vols esser el meu íntim amic... el meu aimant solzament?

Torrents Sí.

Marguerida Ja ho veuràs el meu cor te restarà fidel, pensaré sempre en tú; y; quant podrè t'escriurè omplint de petons el sobre! Sabs escriurer?

Torrents. Es clar dònal... Encara que no sigui un barceloní, no soc cap tonto.

Marguerida. Oh! ja ho se bé...

Torrents. Tinc un germà mestre d'escola.

Marguerida. Doncs m'escriuràs, vritat?

Torrents. Vols que t'escrigui?

Marguerida. Si m'agradará moltíssim.

Torrents. Però, que't diré?

Marguerida. Ah!.... Voldría bells mots d' amor sabs?... Allà ont se parla de flors y d' aucells com en els llibres! En sabs de dir mots d'aquestos que't remouen l'ànima fente com un pesigolleig?.. d'aquestes mentides dolces, que't donen ganes de cantarles amb música de sardana?...

Torrents. Veuràs, això no t'ho asseguro.

Marguerida. M'agraden tant aquestes coses. Quant s'es sentimental pensa que's te cor... y ademés això em recordaría la llivertat... Algúns temps enrera hi havía un home qu'estava foll per mí... m'escrivía en vers.. Hi ha una de ses cartes.., Oh! si la llegíes, te cauríen les llágrimes, es tant benescrita. Perxò la guardo sempre aquí damunt mon cor, com una reliquia... y quant estic trista la llegeixo de nou, y em resulta com un xic

de música y de sol que passen damunt mon cap... Te, ara la veuràs.

Se posa de genolls, de cara a Torrens y li allarga un paper rebregat y brut que's treu de dintre del cos, qu'està descordat.

Torrents. (*Agafant la carta*). Está molt rebregada

Marguerida. Ah! es que m'ha consolat tantes vegades!

Torrents obra extremadament els ulls pera assajar de descifrarla.

Torrents. (*Tornantli la carta*). No fa prou claror pera llegirla.

Marguerida. (*Sempre agenollada devant d' ell.*) Doncs escolta; la sé de memoria. Comença aixís:

Se posa a recitar amb l'enfasis un xic pueril d'un infant.

Si jo vos ho digués lo molt que vos estimo (1)
Qui sab bruna d'ulls blaus lo que vos respondríeu.

Torrents. No't tuteja?

Marguerida. Calla no'm destorbis. Veurás que's bonic...

Continúa amb veu emocionada y vibrant.

Si jo vos ho digués que de nits no reposa
mon ànima, que'ls jorns m'els passo trist, pregant,
y quant rièu, hermosa
pendríes vostra boca per una encesa rosa...
si jo vos dic això, segû en farèu escarn!

Torrents. En efecte, es molt ben pensat.

Marguerida. (*Posantse dreta*). Escolta la fí:

---

(1) *A Ninón*, poesía d'Alfred de Musset (Emelina, cap IV (

Recitant.

La nit.....
La nit, quant de tant lluny el món ens en separa,
quant entro en mon casal y'm tanco sol, frisós
de vostra imatge encara....
y sol devant de Deu amb una joia avara
obro com un tresor mon cor... mon cor tot plè de vos.
Firmat. El que t'adora més que a la seva vida.—Lleó.

(*S'aixuga una llágrima amb el dors de la má*). Oy qu'es ben trovat?

Torrents. (*Pensatiu*). Si que's bonic.

Marguerida. Doncs cada día m'en escrivía de semblants.

Torrents. S'ha d'esser molt instruit pera fer això. Jo no'n sabría.

Marguerida. Podrias provarho.

Torrents. Es massa dificil d'escriure aquestes coses... Pensarho encara, el meu cap ja hi pensa... Pero no me surten... no, no: no'm surt!...

S'aixeca.

Marguerida. Qu'es trist, no tindré res de tú quant ja no seràs aquí. Deixam arrencarte al menys, una franja del teu vestit: diuen que dona sort.

Torrents. No'n prenguis gaire, per que tinc un capità que te manía amb la roba, se fixa en tot.

Marguerida. (*Arrencant un trosset de franja del vestit de Torrents*). No vindrà a mirarte fins aquí.

Torrents Al contrarí; passa revista de vestits per que sap que totes les dònes tenen la manía de arrencarne franjes. Llavors ens arresta... Ah! ho sap!

Marguerida No t'en arrenco gaire, veus?... Lo necessari pera estar contental...

Torrents. Y per ferme arrestar!... En fí es per tú!...

Marguerida. Escolta, quant tornaràs a fer la guardia aquí, tú?

Torrents. Ah! no ho sé... Això depend...

Marguerida. Prova de venir altres vegades! Sería tonto si después d'una nit com aquesta, no'ns vèyam may més! Hi ha quelcòm de dols y de potent qu'ens lliga... T'ho asseguro, ens hem de tornar a veurer.

Torrents. No tinguis por dòna!... Ja me las arreglaré pere fer la guardia més sovint de lo que'm correspon...

Marguerida. De debó? Faràs això per mí?

Torrents. Ben cert que ho farè... Es fàcil: el companys no voldrían altre cosa que els reemplacessin en aquest servei...

Marguerida. Oh! quina sort!... M'ho promets? m'ho jures?

Torrents. Si dòna!

Marguerida. Doncs bé, juram que no me enganyaràs durant aquest temps! No vull que vaigis a veurer cap dòna... ni a la teva Lluisa, m'entents?

Torrents. Oh! aquesta... es a Barcelona.

Marguerida. Si, pero n'hi ha d'altres aquí, sont molt enamoradiças... Apostaría qu'en coneixes!

Torrents. Es clar que si... el diumenge... quant sortim...

Marguerida. *(Càlida)*. Y que no pot distreuret honradament, pillet?... Juram desseguida que no ho faràs mes... y que no seràs més que meu... de mi tota sola...

Torrents. *(Fanfarrón)*. T'ho juro.

Marguerida. Veurèm!... Mentres jo estic aquí, sens defensa, tindríes cor de aprofitarte amb altres bagasses?... Oh això sería indignel No t'en crec capaç...

Torrents. No tinguis por... Te serè fidel.

Marguerida. Mira que ho sabré... Tinc un aucellet que tot m'ho diu.

Torrents. No't dirà res de mal...

Marguerida. (*Amenaçantlo amb el dit*). Y si el meu soldadet no es bon noi, ja cal qu'es prepari!...

Torrents. Oh! per això ja puc estar tranquil! (*Torna a sentarse lentament al extrem de la garita*). Y escolta... y tú?

Marguerida. Què?

Torrents. (*Amb dificultat*). Si devegades a la nit, quant jo no seré aquí, t'agafa l'idea de venir a distreuret amb l'home de guarda... es ben segur que no baixaràs?

Marguerida. Oh! ja! ja!... Que'ts tonto? Desde el moment en que soc teva!...

Torrents. Hum! això no prova res!...

Marguerida. Ah! escolta quant jo estimo a un individuu tots els demés me sobran... No'n treuen res de mí!... (*Apropantse a Torrents li allarga les mans amb un somris de joia*). Ets gelós?

Torrents. Podría esser!... Mira de no fer gaire bona cara al guarda, perque sino...

Marguerida. (*Amb ironía*). Ah!... y sí n'hi fes, què?

Torrents Ens barallaríem.

Marguerida. (*Amb la meteixa ironía*). Y si baixés aquí amb ell?... Què'm faries?

Torrents. No ho se... Pero pots tenir per segur que no fora favorable per tu!

Marguerida. (*Amb alegría*). De debò? (*Apropantse a ell somrient*). Què? Digamo lo que farias?... Qu'em passaria?... Una pallissa, vritat?...

Torrents. Sí, y potser altra cosa pitjor...

Marguerida. Oh! jo crec que no tindries coratje pera foradarme la pell, vritat?

Torrents. Ah! no... Això t'ho juro, no podría! No tindría prou esperit!...

Marguerida. Y no obstant no es dificil!...

Torrents. Jo no mes que de veurer sang ja'm desmayo.

Marguerida. (*Rient*). Quin soldat!... Doncs si no vos ensenyen a matar, que hi feu al quartel?.

Torrents. Se trevalla... se fa teoría... neteija... Això sempre es preferible...

Marguerida. (*Donantli un cop a l'espatlla*). Oh! això depend!.. Es bonic un trau quant el gavinet surt tot roig, y la sang brolla.

Torrents Calla!... No hi ha mes qu'els boijos que maten... Jo no ho comprenc això...

Marguerida. Y la guerra?

Torrents. La guerra?... Això no conta: allà es permés!... No, jo parlo en temps de pau: doncs be, no admeto que matin... y jo't garanteixo que si fos jutje... (*Gest d'amenaça*). Ah! bon Deu!

Marguerida. No tindries pietat dels pobres assesins?

Torrents. Ah! no!... Els faría donar garrot a tots!

Marguerida. No obstant hi ha vegades que sont mes de planyer que llurs victimes, creu.

Torrents. (*Mou negativament el cap y diu*). No hi fà res!... No admeto que matin.

Marguerida. Llavors es que tu no saps lo qu'es estar desesperat?...

Torrents. Si que ho sé.

Marguerida. Y no has sentit en tu ganes de matar?

Torrents. Jamay!... Això sería una desgracia.

Marguerida. Me deixas parada.

Torrents Què'm prens per un criminal?

Marguerida. Quant s'està desesperat, no hi ha ningú al mon, ni el meteix papa, que no siga capaç de fer un disbarat?

Torrents. Oh! les gens de les ciutats no dic que no, una colla d'esbojarrats que s'enfaden per res... Pero nosaltres, els de poble no agafèm les coses d'aquesta manera. Jo t'asseguro que ja podría estar gelós y enfadat, això no'm faría oblidar que hi ha guarda civil y jutges... la estimo massa la meva pell!

Marguerida. Jo també l'apreciava... Y no obstant he matat.... he matat com una miserable!... Ah! quant hi penso encare se m'encenen les sangs, toca!

Torrents. N'estàs contenta encare? No tens ni un petit remordiment de conciencia?

Marguerida. Què creus?... Es tant fàcil de matar que ni val la pena d'un remordiment!... Es un gest natural e instintiu que fem a pesar nostre, y que tots el saben al venir al mon... No es culpa nostra, a pesar de tot, si tenim a dintre de nosaltres quelcom de selvatjisme!... Y després, la fulla de un ganivet, saps? entra com en un formatje... Vaig quedarme parada!... Una moça

de quatre anys tindría força pera matar un home... Doncs si es un gros pecat, el bon Deu hauría tingut que ferho un xic mes dificil el matar!

Torrents. Ben segur!... Sortosament que hi ha qui te sang freda!...

Marguerida. Y que la ocasió no's presenta sempre. Va presentarse per mí: y vaig fer com els altres. No te que acusarsem.

Torrents. Oh! No t'acuso pas!

Marguerida. (*Assentantse en sos genolls*). Dolent! Acabes de dir que si tu fosis jutge m'hauries fet donar garrot...

Torrents. Això he dit jo?... Ha sigut en broma!... al contrari, jo sería un bon jutge pera les dònes com tu... No condèmnaría mes que als homes... els criminals. Oh! ben segur que no't faría donar garrot, tens el coll massa hermós, sería una llàstima. (*L'acaricia y agafa el coll de Marguerida amb les dugues mans. Pausa*). Te vaig a escanyar, vols?

Marguerida. (*Somrient*). Si ho vols!

Torrents. No tens por?

Marguerida. No.

Torrents. Tens rahó. No hi ha perill de que fassi mal a la meva estimada!

Marguerida. Ah! Y encare que n'hi fessis què?. . Es tan dret perque ella es teva!...

Torrents. (*Abrassantla*). Marguerida!...

Marguerida. (*Frisosa*). Si't perteneixo!... Te dec la mes bella hora d'amor qu'he passat y si me la fessis pagar, donaría la carn, la sang, tota ma vida; y crec que encare hi guanyaría.

Torrents. (*Amb veu ronca*). T'estimo!... Margueridal... Margueridoya!...

Marguerida. Oh! sí!... Estrenyme ben fort en tos braços!... Fesme malbél. . Mossègam... Vull sagnar pera que siga mellor!... Te la meva boca!... Prenla!... Estrípela pera que surti sang...

Torrents. (*Abrassantla fortament*). T'estimo!... t'estimo!...

Llurs llavis s'uneixen en un bes fogós que s'allarga. Toquen dos quarts de tres. Després se sent un soroll com si obrissin una porta llunyana. De prompte Marguerida romp l'abrassada y s'aixeca ansiosa, escoltant.

Marguerida. Escolta!

Torrents. Què?

Marguerida. Me sembla que ve la ronda.

Torrents, esverat, la rebutja, s'aixeca d'un salt, agafa el kepis y el fusell y escolta un instant. Al lluny un sabre topa amb el paviment del camí de la ronda.

Torrents. (*Espantat*). Es vritat, bon Deu!... Venen! Es la ronda... Fuig!...

Marguerida. (*Volgentlo abrassar*). Fins a un altre!...

Torrents. (*Rebutjantla*). Sí! sí! fuig!... Depressa. (*Va a vigilar a l'esquerra mentres que Marguerida va a la corda Parlantse entre ell amb angoixa.*) En bon negoci me he ficat!... No faltaría mes que'm fes arrestar are!... (*A Marguerida*). Pero fuig d'una vegada!

Al moment en que Marguerida comença a issarse per el mur la corda's trenca.

Marguerida. (*Cayent*). Ah!

Torrents. Deu de Deu!

Un silenci consternat.

Marguerida. Depressa!... Fes esqueneta!

Torrents. Massa tart, sería atrapat!... Arrivaràn desseguida... Vesten!

Marguerida. Per ahont? el camí no té sortida...

Torrents. Vaig a esser arrestat per culpa teva... Fuig.

Marguerida. Ont vols que fugi?... Ens han reventat, no hi ha dupte.

Torrents. (*Picant de peus*). Oh!

Marguerida. No'm fa res! No temo res, jo! Soc estimada, soc ditxosa...

Torrents. (*Sens escoltarla*). S'apropen... Van a tombar l'angol...

Marguerida. Oh! estimat meu... Abràssem, depressa, per darrera vegada.

Torrents. (*Rebutjantla amb el fusell*). Fuig d'aqui.

Marguerida. Per què? Podem estar junts...

Torrents. (*Amenaçador*). Fuig te dic!

Marguerida. (*Suplicant*). Estimat meu!

Torrents. Es que vols que'm castiguin... miserable...

Marguerida. Oh! dolent!

Torrents. (*Anant cap an ella*) No vols anar-ten?... no ho vols?

Marguerida. No, no ho vull... T'estimo!

Ella resisteix. A puntades de peu a cops de culata del fusell, Torrents, foll de rabia y de por la fa anar cap al camí de la dreta; ont ella desapareix.

Torrents. (*Pregantli*) Ah! tu m'estimes!... Batista!... Te, poca...

Marguerida (*desapareix derrera del angul del mur*) Ah!

Torrents. Y ademés té...

Recula un pas, abaixa el fusell y dispara sens posarsel a l'espatlla. Se sent caure el cos de Margarida. Desseguida se dona l'alarma a la presó. Timbres elèctrics; soroll de portes; soroll de passos, veus esfereídes, rumors confosos torben el silenci de la nit. Com si el retrocés de l'arma l'hagués llençat fins allí, Torrents, pàlit, els ulls estraviats, s'ha adossat al mur del fons y artícula maquinalment amb veu feble.

Torrents. (*Tremolant*). Deu meu... Deu meu... Deu meu...

ESCENA II

Els meteixos, EL CAPITÁ DE RONDA, UN HOME DE GUARDIA, *portant un fanal*

El capità y el soldat, amb vestit de servici arriven per la esquerra corrent.

El capità. Què passa, què hi hà?... Sou vos qui heu disparat? (*Torrents incapàç de respondrer, fa signo de: si*). Contra quí?

Torrents. (*Extenent el braç vers el cadavre*). Allà.

El capità. (*Adonantse del cadavre*). Ah!... (*S'apropa, la mira un instant, després retorna vers en Torrents*). Era una presa que s'escapava?

Torrents. Si... Llavors... Jo...

El capità. Heu fet ben fet.

El soldat. *(Amb accent jocòs)* Ah! Ha quedat be, no's mou gens!

Desapareix a la dreta pera veurela d'aprop.

El capità. Pitjor per ella. No hagués fugit (*al soldat*) Està morta?

La veu del soldat. (*Desde l'angol del mur*). Si, si, capità. Te tota la gola feta bossins, com si hagués tingut el pit ple de dinamita y hagués explotat.

Torrents. *(Gira al cap amb temor)* Oh!

El capitá. En efecte es un bon tret. (*A Torrents*). Com vos dieu?

Torrents. Torrents.

El capitá. De quina companyía?

Torrents. Novena.

El capitá. Teniu sang freda, molt be! Pero lo que es encare mellor es el respecte a la disciplina y l'obediencia, al deber, siga el que siga!... No heu dubtat, vos felicito, desde demà vos faré proposar pel grau de cabo.

TELO

Preu: Una peseta *tes - Núm. 103*